

Соколёнок

2/2019

март-апрель

Лачын

ДАГЪЫСТАН РЕСПУБЛИКАЙН КЪОНИ ВУЗЕЕ СА ЙАИХХЪЕ КЪЕККАН УШАХАРШЫН ЖУРНАЛ

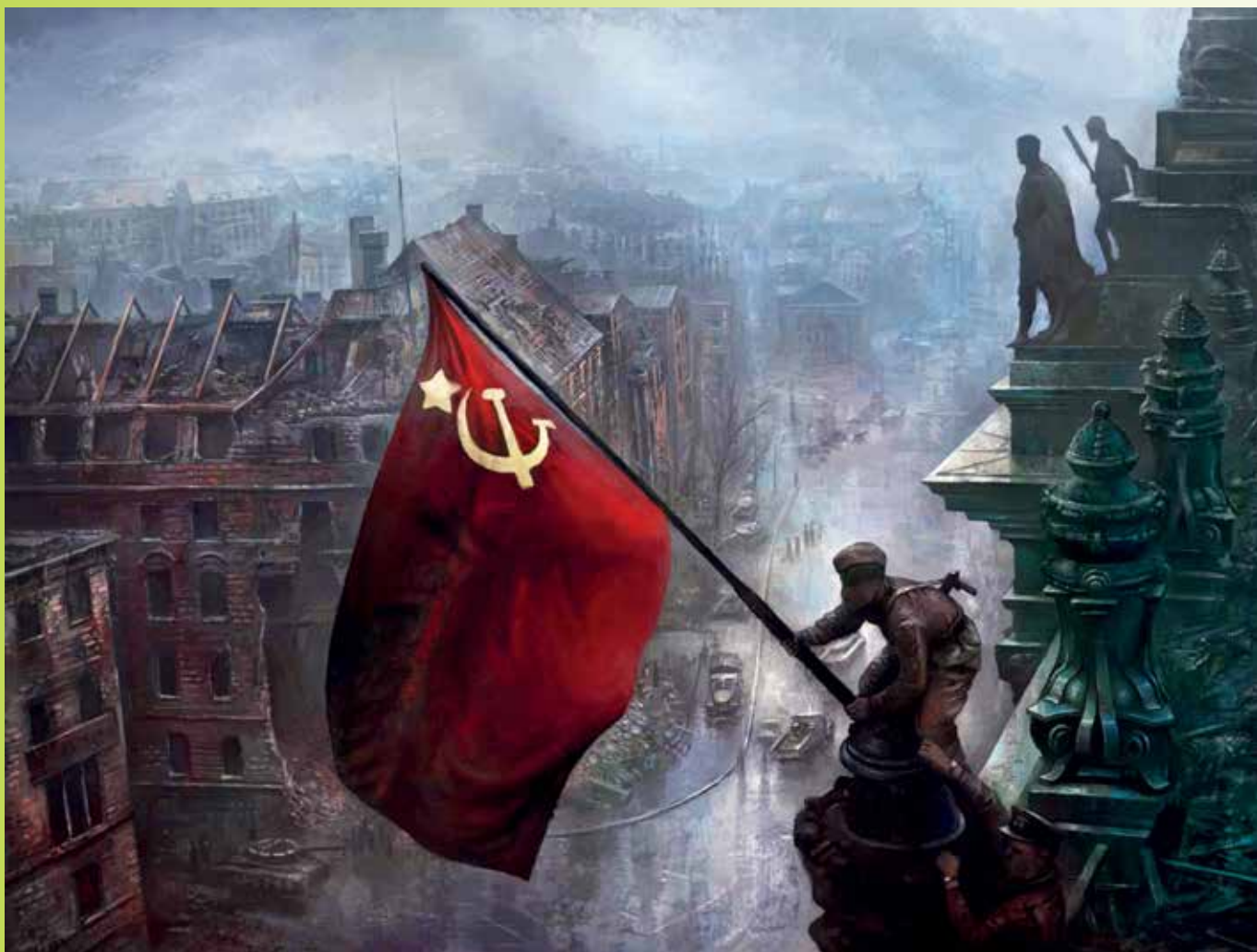
Силейман Стальскийн
150-ъэсын сен

ГЪАМЕЕБХЪАЙН 74-ЪЭСЫН СЕН

Гъайни сен Майни 9-чил` ХаІбни Ватанни даІвъээ гъамувхъайн 74-ъэсын сен быкырехье. ДаІвъийн йишди халкыс, йишди торпагыс халтда зиянбы ады. Мани даІвъийн йишди оІлкайни хьебцІал миллион инсана ыІмыр вукку. ДавІъийн ыІхийн ярабы гъаІшдед гъала юг хъыхъа деш вод. Манчыхъа илдяақы, башарийятни душманаарше мед дюн`йел тезе-тезе даІвъийбы къудоқан гъаъа вод. Нени джаб халкыс дюн`йел эб кІявъий ыккан деш вод. Агар дюн`йейни гыргыни халкъбыше хыл`хыле аххъы джон сес аІршеехъа гыхъар гъеъээ, са гъаманке даІвъийбышда кок къацІаакІванас мумкумба вухъес. ГъаІйыф ки, джаІмаІгъаІтбы, джони чІакІынбышылхъа инанмышеебхъа, менни миллетбышда эб кІяаъас оза хъехъе вод. Садджу гъамбазийвал`ын гын дюн`йе гываджес вод. Зорака сана нен джад халкъ джос таабе гъаъы, идаара гъаъас мумкум дешда. Фашистяршысыб йишди халкъыке джос нукараар гъааъас вуккийкынийнбыний. Анджах аІдаалатын сура аххъийни, Ватан къорамышааъани Советни халкъын манбы джигайлхъа гявъийнбы. Шы мани Ватан гывааджийни, гагъраман инсанааршыс гъамбашийс борджлуба воб.

Йишын аІзизин ветеранаар! Вушун гыргынбы гъамеебхъани 74-ъэсди сеника сана таІбрик гъааъанбы, шос джанана сагъваала, йикІена шадваала аІрзу гъааъа.

«Лачын» журналын коллектив.

Суҗлгына маҗнни

Йизда гаде хаҗр хыхыа,
Хы`ебилле сен вод дегые.
Гыар карал` кыанмышехые,
Зас суҗлгы ыкканва, эйгые.

Зас байдах алишцева,
Хуҗвал эхыа адийка.
Гагы аҗхыална, гагы гешце,
Достура вор вудж джека.
Парадеехыа аалс ыккан,
Чаҗрални байдахыка.

Адеейыр сагы-хыагы,
Гийгыал джус даҗбы гыага:
— Ай йизда лачын бала,

Уфтанна дарчын бала,
Йишди аҗиз Ватанна
Азад гогарчын бала,
Кыийхыа йишди Ватанын,
Водун энке хаҗдын йыгы.
Кыийхыийни йыгыыл`, бала,
Ватаныс уҗхуҗ верыгы.
Аххые хылеада байдах,
Гыакҗне гыу парадеехыа.
Гыайна Ватан вушда воб,
Геледжагы водун шохыа.
Са хыле аххые байдах,
Са хылеадаб гогарчын.
Кыийна шу суҗлгы гываджее,
Кыийхыа вод дюн`йе вушун.

Йишда чемпион

Идман сагълабий-ваалава эйгъен вод. Манчыле гъайре, идманыка сана гъамыд миллетин ду оохъа илхъечле, ман гыргыни дюн`ейк`ле ацлахъен. Йыхъбышхъа миллет гыхъа цыцлаъанбы геоббы воб. Шы ма`дху`н миллет вод ки, нена иш хылелхъа хъувее, мана лайыкбатыка сана ахыреехъа гъивхъарааъана.

Чу`нки йыхъбышхъа гъар ишини о`гъдеенче хъаваалесын гъам баджарых, гъам талант, гъам савад, гъамыб гудж вобна. Къийна зы ма`бху`ни игитяаршыни санкъуни гъа`к`гее гаф гъааъас. Мана Закатала районейи Азербайджаныл` геер югра ацла вор. Гъа`шде зас Дагъыстаныл` ешемишоохъен йыхъбыб манкъука сана таныш гъааъас вуккан. Танышеебхъе: Вализаада Орудж Валегъна дих.

Вализаада Орудж Валегъна дих 1992-гъэсди сен, апрелни 14-ил Закатала районни Сувагыл`ни хивее едике ыхъа. Оруджын 7 сен гяцлы мее, мана тренер Га`за`нфа`р Якубовни ра`гъба`рийвалика сана, каратейка мачхухе гийгъал. Са сениле хъийгъа мана дзюдойни группехъа а`лгъаа`л. Оруджын цетдийн угъур Закатала районни чемпионатее ыхъа. Маа Орудж, гыргынкъуле гъамхъа, районна чемпион ээхъе. Районни турнирбышее угъурька чыхыш гъаа` къаджы мее, мана 7-гъэсди синифеенче Бакувеени олимпиадайс идманчеер гъаззирааъани мактабеехъа да`гъвалт гъаа`. Гыняа Орудж, таджрубанани тренерааршыни ра`гъба`рийвалика

сана, гыргына джуна гудж ва джун баджарых сафарбар гъаа`ы, дзюдойн к`лораал`бы халд хъехъе гийгъал. Манкъуна гыргына ы`мы`р, эгъес ээхъейи ки, идманни залеений илгъоочле. Манчеб, ахыр ки, чина натиидже гъоолена. Угъур угъурькад хъигъна хъоо`л гидгъыл. Оруджун угъурбы хъа`лджыйка таамыхъес деш:

2001-гъэсын сен – Закатала район чемпионатее – I джига.

2003-гъэсын сен – Баку чемпионатее – I джига.

2005-гъэсын сен – Азербайджаныл` дзудо яранмышхъайс къассырни 7-гъэсди бейналхалкъ турнирее – I джига.

2005-гъэсын сен, июнь – Ту`ркийелни бейналхалкъ турнирее – I джига.

2005-гъэсын сен – Олимпия Идман Лицейни ачыхни чемпионатее – I джига.

2005-гъэсын сен, декабрь – Рауф Шафиевыс къассырни Шеки-Белокан зоонайни турнирее – I джига.

2006-гъэсын сен, январь – Баку чемпионатее – I джига.

2006-гъэсын сен, февраль – Азербайджан Маданий Идман Садибвал`ни 5-ни сенийс къассырни

бейналхалкъ турнирее – III-тэсда джига.

2006-тэсын сен, ноябрь – Туrкие, Анталия. Самбо турнирын дюн йейн кубок. Турнирее 27 олкайни идманчеерше иштирак` гъаы. Оруджее, садджу финалее Суриейни идманчийле авур аху, къоIбтэсда джига авхъаахъа.

ГъаIыф ки, шаснее Оруджни хыйгыйни сенбышыл`ни угъурбышди гъаIее маIлуумат дешын. Са гъаман ацIа вод ки, къоIлле сенна гыхъа Оруджее, Италиейни Рома шагъарее илгъечIуйни бейналхалкъ Авропа Кубокни оюнбышее х`ейибтэсда джига авхъу, бронзайн медал алятIу. Гъаманкер Орудж турнирее гъамхъайс геер делесыхъа. Анджах гъучIойкаранкъаI зеде алятIува, манкъуссе финалехъа хъигъечIес аIхыI деш.

Гъайни делесвал`бышее геобхошни са хабарын садджу гыргын Сувагыл`бы деш, гыргын йыхъеер шадавъу. 17 февралыл`, Италиейни Рома шагъарее илгъечIуйни бейналхалкъ Авропа Кубокни дзюдойни оюнбышее йишди йыхъее, сувагыллий Вализаада Оруджее цIепбийна джига авхъу, Авропайна чемпионыхъа.

Гъини турнирее Европайни 46 оIлкеенче 275 дзюдоистее иштирак гъаы. Орудж 60 кг-мылхъа

меени дараджайлни идманчеершыни группее гъучIоркул`. Мана джунни оIгийлни хъони оюнни хъончее сана гъамхъана. Финалее Орудж Казахысцтанна дзюдоист – Даурен Сюкеновыка сана татамийлхъа хъигъечIу. Джунни оIгийлна доюкана дзюдоист ихъеейыр, Оруджее манкъус гъамхъес шанс джад гъассыр деш. Орудж манкъуле халбышди геобвалика деш, мана темизра гъуворхъулийка сана гъамехъе.

Шы йишди йыхъыйкIле маъшаллагъва эйгъе. Гъамбаше турнирбышее гыхъа ихъенава эйгъе. Гъасре йыгъын сес Олимпиадайни турнирбышееенче угъурбышка хъаледжынва эйгъе. Вас джанана сагъваала, Орудж. Гыргыни йыхъбыше вака сана фаIхргъаъа вод. «Нур» кIазетни ва «Лачын» журнални коллектив-

быше вас угъурбы аIрзу гъаъа вод. МаIрхуIна дих хаIр хъаы, тербие гъаыйни едикIлейи дек`кикле шы сагъолва эйгъе.

Валегъ Гъамзаев – Россие язычеершыни Иттифакъна уIзу.

КАТЮША

Катюша гъу ярах водун,
Ышгъдибарнан ярах водун,
Ышгъдибарнани хыле водун,
Гъаракат гъеъэ Катюша.

Къудузни фашистааршылхъа,
Душманаарнани джигайлхъа,
Акопий сангарбышылхъа,
Серрасда эгъе Катюша.

Сангарбы даггылмышхъеджын,
Маабын фашистер гъабтIеджын,
Пехотайс йаIхъ вухъеджын,

Душманаар хъивчIес Катюша.

Катюша текба деш аахвас,
Тейярачее кумаг гъаъас,
Душманылхъа бомба кIяъас,
Шас гъуджумыс кумаг гъелес.

«Катюша, шы гъаззир вухъа,
Одер – дама алгъаагъас.
Гъунаб югба гъаззир вухъе,
Кумаг гъеъэ гъунад шас!».

4 феврал 1945 с

Концлагер

Германиел шакӀле къаджы
Джегьенням хьиннеен концлагер.
ЙикГеехъа хъадкӀында аджы,
Къаджы шакӀле ман концлагер.

Баталён къелил хъаъы,
Фашистяршик къыргъын гъаъы,
Са сутӀкӀее дагъылмыш гъаъы,
Ман фашистяршын концлагер.

Есираар маӀгаӀтдал вухъа,
ВукӀаранбы къелил хъувхъа,
КъидяатӀан шадлыхбы ыхъа,
Дагъылмыш гъаъы концлагер.

ХуӀваӀ абкӀы, гяаше-гяаше,
Увгъийн: «Къизил эскер, еше!
Умуд шол` вухъа гъамбаше,
Дагъылмыш гъаъас концлагер».

Молюд ваӀш инсан маа ыхъа,
Гъар миллетикенбы вухъа,
ХъидгӀын-алидгӀынбы ыхъа,
Джегьенням вод ман концлагер.

ХапбаӀнанбы салдатаарий,
Джока едйар ушахаарий,
КъаӀсынбы кӀябкӀы гъоогъарий,
Джегьенням вод ман концлагер.

Са до дешди олкайл` касиб ада-
мий ешемишехе ыхъа. Манкъухъаб
хизаныб вухъа деш. Садджу са хаан
дахма ва кылин дириг ыхъа. Мани
диригее тек са джыхааІна йив аля-
бы вухъа. Гыни йивыл` йыгыс са
джыхааІ аляале вухъа. ДжыхааІ
йивыле хъобху обхун, доланмыш
ээхье ыхъа. Са йыгыл`, мичеер
сугъоцуйнкъаІ, адамийкІле коодже
йивыл` къобле джыхааІ воб алябы.
Манкъвее са оохъан, сайыб тюли-
бышди юкеехъа дигуляаъа. Сабара
вахт абкынийле хыйгъа, гынкъун
осан акка ненкъвееме кІета гий-
гъал: «Тахъ-тахъ, тахъ-тахъ».

– Вушуна ворна? Гъуджоона вас
заке ыккан? – тахтыле сугъоцу
аккасахъа делес хыхъа, адамее
хыйгІанан:

– Зы, суваІлай чоджий вобна.
ШуІнкъааІ гивъарас хъабы, –
къаанче суваІйн сес хъайле. Ада-

мее къабчу цыра, къекка мигъман
хаахъа.

– Сагъол-варол, чодж суваІ, гъу
зы алрsee гъаы шыІнкъааІ абийс.
Гъу инджимиш моохье, захъад вас
охъанас гиххьесын кар дешын.
Йыгыс йизди йивыл` са джыхааІ
аляале, къийнийна зы йыкыІгъыл`
обхунна. Медын охъанасын кар аху
деш, – дердегъаІлаъа адамее эйгье.

– Ай адамий! Гъаар мигъман-
на къисмат джука абайлена. Гъор-
бы гъаий югун кар деш водун,
– суваІлайн эйгье. Манчын эва
алятІу, тюлибышди юкееенче ди-
гулявъуна джыхааІ хыгыбабачче.
Адамий чІаІраІ-къыІбыІ хыхъа
ахва. Гынбыше гына мейва оо-
хъан. Хиледже гаф суІъбаІт гъавъ-
уйле хыйгъа, суваІйн вааджибна
мыІслаІгъаІт къоодже: «Дора вас
даватбы гъаъас».

– Ай чодж! Гъу девхьесда ишуб

кѳоодже. Зы касиб, захѳад охѳана-сын, аляѳасын кар дешын. Ненчена зы даватбы ише кечмишаѳасын пыл алятIас? – вукIул` салламышавѳу адамее эйге.

– Гѳу манчына дерд`, хаджалат гѳымаѳа. Зы манбы гыргыда дюзиб-кѳошмышаѳасынбы. Кѳийхѳа шы Хан-Алмазни оIлкайлхѳа вуIххѳаIс. Манкѳуна йиш гѳейхѳас. Гѳу мичIеедийс кѳел`-хыл` гѳогѳле, акѳва гядхѳе, –пишнибышылхѳа миз илѳоодже, суIваIйн эйге. Вуччуд, гуджун адамий мыIслаIгѳаIтеехѳа, кефдена, хѳарайле.

МичIееб чакба гѳинбы йаIххѳыIлхѳа хѳигѳеебачIе. AIл`гѳааI-аIл`гѳааI гѳивийхѳар дамани янылхѳа.

– Зы гѳаIшеде Хан-АлмазаанкѳаI элчийвал`ыс вуIххѳаIс. Гѳу гѳайня, зы хѳаваалес меega даянмышхѳе. Йыгѳын палтарбыд дамалхѳа да-гѳеѳэ, ман джуваббы увгѳу суIваI, дамаке алгѳибхѳы, авайкIан. Туш-шиба гѳина авайкIан паччагѳанкѳаI ва илхѳевчIу элчи-тIашил` гѳивий-ѳар. Кѳоодже гѳина вазирькIле.

– Паччагѳ, гѳу сагѳра гѳаѳана. МаIгѳаIллее элчи-тIашил` суIваI воб гивѳур. Нени нийятыка абы вухѳай ваацIа деш. Гѳуджоо амырна гѳу зас гѳооле? – эйге вазирее.

– Арына мигѳман кѳагѳайшес деш. ХѳоотIле мана ахѳа, манчына дерд ваацIавхѳес. Манчыле хѳийгѳа мыIслаIгѳаIт кѳавджесда, – фыкыр-рамышхѳа паччагѳее эйге. Вазирее суIваI хѳоотIал паччагѳысахѳа ва мана нени нийятыкайи абыва, Хан-Алмазее йишонааѳас теклиф гѳаѳа.

– Паччагѳ, гѳу сагѳра ихѳена, йыгѳын оIлка болда ихѳен. Зы шуIнкѳаI югни нийятыка абы воб-на. Йыгѳна йиш Нергиз Армуд паччагѳыс гѳейхѳас, – паIтаIх-паIтаIхылхѳа алгѳадчу, суIваIйн эйге.

– Бес вудж няхѳа, няѳас идтяры? – хѳийгIан суIваIйке паччагѳее.

– Гѳу сагѳра гѳаѳана. Армуд паччагѳ зака сана ыIххѳаIний, дамаке аIлгѳааIнкѳаI, хѳинен манкѳун палтарбы ыккийнбы. Палтарбы дена айрес даIхаI ахуна, – суIваIйн эйге. Паччагѳее амыр вазирьс гѳооле: «Гѳоора са кѳат тезе палтарын алятIе, фургѳуныка Армуд паччагѳылхѳа гѳакIне. Гогѳар суIваIлайн вакIле джига гѳагвасын». СуIваI вазирька гивѳур батIрайни фургѳунеехѳа, Армуд паччагѳылхѳа гѳавайкIан. Гѳибхѳыр, цIелерна адамий дамаке алгѳарачче. Манкѳулхѳа паччагѳаршын палтарбы аляѳа, гѳагы фургѳунеехѳа паччагѳаанкѳаI хѳабайле. Кѳел`- хыл` гѳодгѳул, кар ойхѳан ва хѳидгIынбы-алидгIынбы гѳаѳа.

– Ай суIваI, няѳас Армуд паччагѳ йишон гѳидяѳа, гаф гѳидяѳа? Няѳасый мана вуджее аляѳийни палтарыхѳа ул` кIебчIы оогѳанче кIена илякка? – хѳийгIан паччагѳее.

– ЦIеддийн йыгѳ водун манкѳвее адаб-гѳаIя гѳиваадже. Вушда гѳыIрмаIт воб авхѳу. Гѳу багѳышеѳэ, манкѳвее гыранын палтарбы аляѳанбы. Манкѳус наш вод хѳехѳе вуджее аляѳийни тюлибышыле, – эйге суIваIлайн. Паччагѳ мани джуваббышыле маIгѳаIддалехѳе. Гараа, гѳина залер варры оохѳур вор. Паччагѳ разехѳе Нергиз гѳейлес Армуд паччагѳыс. Са уIлджуIмна гѳинбы Хан - АлмазаанкѳаI одхѳан- илѳгѳа аахва.

(Хѳийгѳийн хѳалесын)

Нуширваний джунни вазирна хабар

(«Сирбышда хазна» поемеенче)

Нуширван, чолее балкан ценнягьба юлкмишувхъа,
КӀонахъа абийнбышле джурхъа чолееъар ахва.
Балканны аӀмаӀлбыше шагъ геер аӀкъаӀна хъыккы,
Садджу джунни вазирее балканын из къидийккы.
Ов гъаъас геед уфтанны гьибхъыр мее са джигеехъа,
Сайыб са хараба хив улёогуна улеехъа.
Са хаани харабееъаб къавджу къоӀбле гаввабий,
ХааӀхъаӀйи гьидхъыр къоӀнчын гъарайбийи зигаарий.
Вазирике хъийгӀан шагъее: «Лап кӀырыбы ыхъа зай,
Гъуджоона манче эйгъе, гъуджоона гъина гъарай?»
Вазирее эйгъе: «Ай шагъ, кал`ле сагъда ихъеджын,
Гъу хъидгӀынийн, анджах вас кар хаӀдхъаъий мехъеджын.
Гъарай-гъаӀшир гъааъана даватбышда воб азар,
НикагъыӀл алла манче ачмыш гъаъы гъин базар.
Гъини шитГ`ейн чина йиш маниса шитГ`ейс гъееле,
Эйгъе: «Ичийна гъаӀкъ гъу къийхъа мичӀеобийс хъевле».
Эйгъе: «Гъу гъин хараба къийхъа къалеччесын зас,
Чилхъа са-къоӀллед гиххъее, ичий гъейлес манке вас».
Маниса шитГ`ейн эйгъе: «Няъа гъу дерд цӀыцӀааъа,
Гъина шагъ ахвий летти оӀлка вухъес хараба.
Йишди шагъыхъа ки, воб гъина зулум ва гъоӀкум,
ВаӀш-аазыр харабабы гъелесда вобна мумкум».
Къайхъы мее паччагъыкӀле шитГ`яршын гъин фыкырбы,
Гъувойгъар гиргъыл`мана, оӀбкееъад гедхъун цӀабы.
Агъ агъылхъа цӀыцӀавъу, шагъее аледчу окур,
Улеенче нагъбы кӀяъий – ман вод зулумун ахыр.
Хаджалатее, нагъбышее паччагъее тӀуб ацӀабкӀын:
«Йизди зулумна хабар шитГ`яршылхъа мее абкӀын.
Гыргына зале бизаар, гъеобхы хайбы къаляъа,
КӀатӀеер ихъесди джигее, гаввабеерше кеф гъаъа.
Нимеейи зулум гъаъы! Нимеейи бейкарара!
Зы гъамбаше кеф гъаъы. Вухъесданееха чараа?
Хъулени са аӀджызни хыледын тика къайшу,
ОӀлумни хинджалыка хъуленкъун джан алишщу.
ТаӀмаӀгъни хылеенче зы, идяцӀы, гъихвас даӀхы,
КъыӀркъыӀтийвал`ын залхъа, иляаке, нен йыгъ эхы.
Манчини мее деш гъуву Аллагъее зас гудж, къувва
КӀи, гъидяъасын карбы ыӀмыӀрее гъеъэджынва.
Зы къизил деш, зы ворна, нукънеена каарна къайе,
Гъуджоойи зы гъаъан кар, зак`гъеч ман аваакӀае?
ОӀлка зы виран гъавъу, зулумна тохум ооза,

Зы джад зас зулум гъаъа, мерункъус гъуву джазаа.
Гъин гъуджон ишбына вод, хъыгъааI йизди хылеке,
Наш хъехъе зас зале джад, наш хъехъе Аллагъыке.
Зы хъошщеехъа цыцIаъий, кыйна закIле ман къаджийн,
Кыйхъа къаргъышбы кыйхъы, гикIасда мани аджийн.
Кыйаматни йыгъыл` гъу гехъанасын, гъарыб джан,
Шавусна хайыр гъуву ки, гъевледжын вас аман.
ЧаIв дегъе зы кIявъуна халкына ман меена эб,
Деш вуккан хъавааледжын нагъыка улеенче меб.
Шыкаят гъааъанбышын, гыргынкъун къацIадкIун сес,
Кыйаматни йыгъыл` зы наIхуIдна джаваб хъелес?
ГъаIше пешманхъес дешдий, джомардра, ыхъайнхый мерд.
Йизын йикI кыйен оохъуд, чише улепбышее дерд.
НаIхуIд халкыкIле эгъес: «ЧаIв дегъе къаргъыш, лаIгнаIт,
Кыйаматылхъа меен вод захъа еттыгъ хаджалат».

Шавулхъайи юк ыҠхыҠ, гъаҠше джо юк вухъа зас,
 Дешда са йикҠ гѣдхъанна, шаваана кумаг гъаъас?
 Нишысна зы джан агъас девлетилхъа гъайни мее,
 АаҠнкъаҠ гъуджоона хъыккы Фиридунее, гъам Самее?
 Нишысынбына зас гъин амырбыйи фаҠрманбы,
 Къияамат хъады меега, муглек`не ихъес манбы?»
 Хаджалатын паччагъни йикҠҠел оохъа гидхъу хал,
 Агъбышди ялавике балқанна кҠѣбчҠунна нал.
 Авчеершини дестейкҠле, сакҠы мее шагъ Нуширван,
 Сифатыле нур гааҠна каджы са мерна инсан.
 Гъар суралхъа, шитҠ хинне, шагъына фаҠрман абкҠын,
 Калым, налокҠбы къайшу, зулумна кок къацҠабкҠын.
 АҠдаалатна йаҠхъ авхъу, зулум, эбале гъиху,
 ЫҠмрени ахралхъа мее джуни джувабыл` аху.
 Хъулебса аср абкҠын, таарых бадалхъа ЧҠийел,
 АҠдаалатнана паччагъ хъинне аху вудж йикҠҠел.
 Инсанааршыс къалеччу хайырхагъ йикҠҠен лышан,
 Къалибее вухъа садджу аҠдаалатва са фаҠрман.
 ХаҠпба югваала гъавъу, аркҠынна мана инсан,
 АҠаалатнана къаджее, гъаҠше эйгъе: « Нуширван!»
 ХаҠбваала валхъа хъабее, халкъылхъа гъееъэ фагъым,
 МаҠрхуҠни инсанылхъаб Танреейыб гъааъа раҠгъыҠм.
 Вергъее хъоодженбышыл` оо йыгъын къанат ихъеджын,¹
 Гъамбазни мее гѣхъне ки, джулхъа чҠаҠр гуҠвмийхаҠджын.
 Хыл` авхъе, битҠал гъеъэ халкъыс фитҠрабы, закат,
 Гудмиш гъаъас аҠхеджын васхъа хъувуйн мамлекат.
 МаҠхуҠд халкъ ыккыйкне ки, эгъеджын: «Гъина цҠавур»,
 Вергъений вазын хъинне къахиле гыргынкъус нур.
 Санкъвее югваала гъавъээ, ман водун джусын сайкҠал,
 Са йыгъ мана югваала хъабы джулхъа сивийкҠал.
 Оорункъуни амыреке хайыбы хъигъеечҠес даҠхаҠ,
 Санкъулхъа пыл эгъекка, санкъулхъа кҠакҠал, хаҠхааҠ.
 Эйгъенчыс аҠмал гъеъэ, гъихве гъу бынагъбышле
 Ки, мехъеджын хыл` гяххъы, къийхъа хайыбышди хыле.
 ЧҠийелна ыҠмыҠр – са къатҠ, ыҠмыҠр оҠгее воб гъала,
 Гъихъа воб гыргынчиле Аллагъыс муҠтҠыйваала.
 Темизеехъа хъигъмечҠе, ман деш шы гозет гъаъа,
 КъаҠраҠни джуваббышка оҠлкайлхъа дон илмаъа.
 Джуваббышка хъыхъайнхый йизын ишбы агар зас,
 Манке Низамийн ишбы аҠршеехъаний гъихъарас.

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакҠал гъавъуна – Валегъ Гъамзат.

¹ *Верыгъее хъоодженбы – мичҠеебийле эхъалхъа мее верыгъек` авуб ишлемишоохъен инсанаар.*

Ветеранаар

ГьаIше шу лап кIыл`ба воб ал`яагва,
Нягасна шу сейрак вухьа ветеранаар?
ГьыIрмаIт, ыIзрат шол`меага шы гьаагьа,
Нягасна шу сейрак вухьа ветеранаар?

ДаIвгээ хаIтда даггьамийваллабы кьаджы,
Джанеени дердбышыке илггьеебчIы,
Фыкырее ихьмаххьа, гьаIше иггьеебчIе,
КьаIсвалеегьад уцIур гьимагьа, ветеранаар.

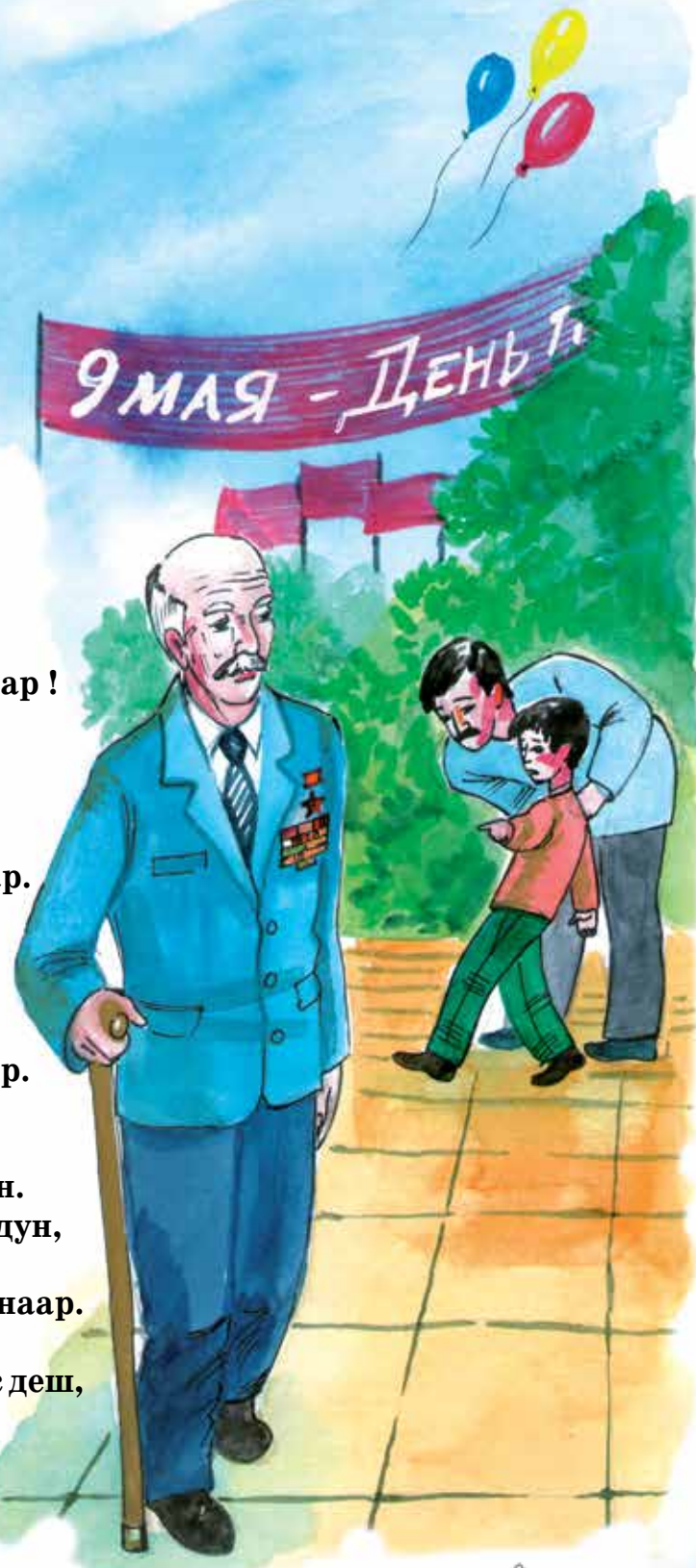
ХаIтда шагьарбы, хивар батмышхьа,
Сел хьинне чIийеле эб ахмышивхьа,
Душманар батмышавгьу, шунаб шадеобхьа,
Зулумука, зиллетика иггьеебчIийн ветеранаар !

Шол`меага джан гиххгьы ватандашеерше,
АIизни чоджеерше, гьамыд баджеерше.
Хьахьалийбы, турсыбы гьагьы едяарше,
МыкIаалис, мысвал`ыс ооIбхийн ветеранаар.

Самолетгьы хаIйбишее илеедахани вахтал`,
Окопееиче иляакы ыIххгьаIни вахтал`,
Пулеметни, топака ыIхийни вахтал`,
КьаIгьраман байдахыл`хыл`нан ветеранаар.

Майын 9-ггьэсын вугьун аIиз йыггь водун,
Душман быIркь хгьагьийн шадын йыггь водун.
Дек`кьяаршын, ед`яаршын горушен йыггь водун,
АIизинбышикIле кгьоодже,
кгьивийхгье ветеранаар.

Вушда заIгьмаIт нени джаб вахтал`алггьааIс деш,
Йишда Ватан душманыхгьа хгьевлес деш.
КьаIгьраманда аIлггьааIсын вугьун сес,
Табрик гьаагьа, ггьамеебхгьайн ветеранаар!

Силейман Стальскийн 150-ъэсын сен.

Гъаар сен, майни 18-ил Дагъыстанни халкъбыше доюкана шааир – Силейман Стальскийн едике ыхъайн йыгъ байрам гъаъа.

Шааираар гыргынбы акараба деш воохъе. Сассанбышын маГънийбы, джо дюн`йе бадал гъаЪийка сана, гъаатанбы, сассанбышысме маГънийбыше гъамбашийсда уЧГуГбийваала абайле. Чунки халкъыни, сувана темизна чешма хъиннеени, йикГее гъамбаше шааирна уфтанна маГъний ешемишоохъена. МаГрхуГни шааирааршына сайыр Силейман Стальский вор.

Силейманна джаванийвалеена ыГмыГр геоб дагъамба илгъевЧГу. Сатика гынейн къазанмышаЪасди мее, мана цГerra ГаГнджее ишлемишхъа. ХЪийгъа ЙЫкънек`ни Аасиел, Сыр-Дарья дамайл ооЪаб аляаЪани йыГгъни иншааЪатее ва чил оогъа цГыцГааЪани ювани йаГххЪаГ ишлемишхъа. Мана са вахтал` гъамыр ДЕПО-ЪээЪар каарна фегълеы ыхъа,

Бакувее нефт алхъаЪани джигабышешеЪар ишлемишхъа.

Анджах дагъамийваалабыше шааир гъакъвар гъаЪы деш. Аксина, манкъуна ираада гъалаб итГумувхъа. Дагъамийваалабышыс йикГееенче хЪооГн протест гъагва-гъагва Силейманыке шааир ыхъа.

Максим Горькее Силейман Стальскийс «XX асрна Гомер»ва ду гъуву. 1934-Ъэсди сен Силеймане Дагъыстан Халкъна шааирва ду аляатГу. Шенке Къасымкентва шакГле ваацГани районус гъаГше Силейман Стальскийн ду гъуву вод. Дагъыстанни язычеершини Иттифакъни Идаара гъейЪаГтни къараарыка сана шааир едике ыхъайн йыгъ, йаГъни майын 18 Дагъыстанни поэзийн йыгъ эЪлан гъаЪы вод.

Силейман Стальский аГдаГбийят къанмышхъа, чис къиймат гъооленбышди йикГее гъамбашийс ахвасда. Авуд шааирын йыхЪ сумылхъа сакГал гъаЪийн шеирбы гъеле.

Ушахаар

Сулейманле салам шолхъа,
Шу воб оІлкайн джан, ушахаар.
Нурее вобна йишда оІлка,
Каледче ад-сан, ушахаар.

НаІсба вухъай мааъа пеше,
Йыгъ гйгъле шу маІгънийбышее,
Верыгъен нур джейран хьинне,
Шосхъа къадайхъван, ушахаар.

Шу тІетІгъы хаІв, чІийебышын,
Дерягъбыд, хаІйбыд вушун,
Нур къаджы ханебышын,
Чис вухъе гъаІран, ушахаар.

Гъаззиреебхъе шу гъар карас,
Китабышке алеетІе дарс,
Мураадбышылхъа гъивхъарас,
Шос ХъаІдхъаІс ыккан, ушахаар.

Гуянмишоохъе воб шоле,
ЭкІда гъеле шу хыл-хыле,
Ачмишувхъес са тІетІгъ хьинне,
Уфтанна Ватан, ушахаар.

Са миджаагайс

Гъаама мактаб, хъаІдхъий гъаІшде
Хъыхъа раІгъаІт, ай миджаагай.
Еера хъаІдхъаІс, къоодже едее
Вас мыІслаІгъаІт, ай миджаагай.

Гъар йыгъ махъа гъу гъиекІне,
Йыгъна вахт воб, хъаІдхъе, окІне,
ОІгее гийъыр, партайл` гикІне
Гъар аІслаІгъаІт, ай миджаагай.

Йыгъ алгъавгъее китабыка,
ЫШлим ихъес гъамбаз вака.
Са йыгъ йыгъни шеирбышка
ХъыІгъааІ кІазет, ай миджаагай.

Цетдийн аддым йыІкъда ээхъе,
Танбал дейхъее, кар хаІдхъехъе.
ЙыІкъын къаджее, хъаІркыІн меехъе
Гъу нараагъат, ай миджаагай.

Силейман дерягъна эке,
ШечІбы хъооІ вод кІораалике.
АІкІел` вухъес кал`лее, авхъее
Гъу наІсийгъаІт, ай миджаагай.

Шеирбы йыхъ-сумылхъа Валегъ
Гъамзатее сакІал гъагъы вод.

Балабы

КъутЮбКулна къондже хьинне,
Ай адеершын, иют балабы!
Бибечулеер, къоІнааІр хьиннеен,
ГьоокІа-гьоогІан, шитІ балабы!

Гозет` гьааъа чІакІы хьеебхьес,
Сен-сениле гьихъа хьеебхьес,
Дохтураар, аалимаар вухьес,
Доюкан, эКІын балабы.

Мақтаб хъаІдхъыІ чІаІвеебхъа мее,
Воохье шунаб арсее, санее,
Миджагвалее, абрее, джанее
Шоле матхьес, тІетІ балабы.

Дидейн багъ

Йишди Аїдил дидейхъа
Водун хаїдын, югун багъ.
Мейвабышди юваарше
Мааъад авгъу къол-бытагъ.

Ярах эчеер, синяфаар,
Тапанеерыд водунбы.
Тымыл, зукъаїл, эрыкъ, хек
Вуджее эзу гыргынбы.

Дидее увгыйн: «Ман багъ зас
Йизди дидейле аху.
Хаїтда юваарыд хыйгъа
Зы вод эзу, гъеххаъу».

«Шунад юваар эзе» ва
Дидее шакїле увгъу вод.
Гъаар сен ювааршын эзуй
Муїбаїгъна иш оохуб воб.

ДИДЕЙНА ХАБАР

Кыџдимийни хылийни са хаџмде, невабы дегье джони оюнбышке авџу, дидейни гыџхыйџалла са-байле. Джона дидей Хаџбни Ва-танни даџвыйна ветеранный вор. Манбыше дидейке хааиш гыџан ки, джос даџвыйни гыџкее са ха-бар гееџэджын. Дидей са кџатасна фыкыреехџа айкџан. Хыйгџа кок-си гяџына агџ цыџцџавџу, авхџани сесика хабарыс гийгџал: «Ай йизын азџизин невабы, зы гыџшдер инан-мышехџе деш ки, зы мани цџайеенче наџхуџр кџатдирхџынџа. Геџб дагџ-амна вахт вухџа. Гыргына Ватан кџорамышааџас оза хџыхџа ыхџа. Хиледже инсанар давџээ гыџбџы, хиледжебыџ йыџкџаџл мыссыхџа ва мыкџаалике гыџбџы. Анджах дагџамийвал`бышхџа илдякы, шы гыџакке гыхџа абкџын, душманын

йыџкџа гыџакџвар гыџаы. Анджах давџ-ээ хааинар, Ватан масса гыџоленбыџ кџыл`ба деш вухџа. Зы гыџшде шос манбышди санџуни гыџкее хабар гыџааџас.

Са йыгџыл`шы гыџџджумысний гыџаззироохџе. Сайыр эскераршына са зас делес хџыхџа, зы кџырагџыл-хџа хџойтџал. Манкџеве закџле эй-гџен: «Агар вас кџыйхџа гыџџджумыс ыџхџаџс декканхџее, манчыс чаара вобна». Зы гыни бирданни калма-бышыле хџорсун ахва. Гыргын полкџ гыџџджумысний гыџаззирехџе. Са джар инсан йыџкџаџл ахвас дешдий. Гыни инсанни фыкырее гыџджоо ыхџай аџџахџесди мее, зы манкџуке хџидгџын гыџан: «Вас гыџджоона гыџаас ыккан? Гыџджоона йыгџни фыкырее вод?» Мана шал`кџыра гыџеленбы вобеева гынияхџа-шахџа

иляккы, авудни сесека эйгьен: «За-хъа са пІлан вод, анджах манчы-ни гъаІкІее гъу шавукІле джад им-мейгье. Ман кар йыгъни гІалеенче хъигъечІее, зынаб, гъунаб трибуна-леехъа гьевлес. ГъаІше зал кІыра гъеле; зынайи гъуна госпиталеехъа ааІс вуккан». Зы мер нишыл джар къанмыш дехъа, хъийгІанан: «Шы наІхубна госпиталеехъа гъаІас? Шы, гъуджоона, вукІаранбыне?» Мана, мер гъиняхъа-шахъа иляккы, эйгьен: «Зы йыгъни хылес гул`ле уІвхаІс, гъунаб йизди. Манчикаб шы ааІсынбы госпиталеехъа. Шаа-ъаб раІгъаІтба къалябкІасынбы». Манкъун джуваббы йизди мее гъа-ман мее гозет гъидяъанбы ыхъа ки, зы са къатасна хъорсун ахва. Ман-къус хъелесын закІле джуваб идя-акен. Зас ыккыйкынна мана Ва-танна хааин хъинне гъаІше джар кІамандирни хылахъа хъелес. Ан-джах боІгътаныле хъаІркыІн, мана фыкыр вукІулеенче хъыгъаагъана. Манкъвее эгъес алхаІи ки, мана йишди кьоІнкъуна мыІслаІгъаІт ву-хъа. Зы манкъулхъа оІтмишхъа гъу-урава хылека ишаара гъаъы, ман-къуке къырагъылхъа хъехье.

Маниса йыгъни мичІееб чакба йишда гъуІджум гивийгъал. Гыргынбы акупбы тарг гъаъы, оІгеехъа авайкІан. Гъини достее залхъа ишаара гъаъы, кІанени менни акопеехъа къойкІал. Ва сайыд закІле къеджен ки, манче явашда-явашда джун хыл`юд алхъааІ. ЗакІле къаджийнкъаІ ки, манкъвее гъалаб джуни писди фыкырбышке хыл` цыщІавъу дешуб, гъыр-ыІхийхаІ вукІулеехъа. Ватан дарееанкъаІ чилхъа йыІкь сакІал гъаъийни гъини инсаныхъа дегье йишди нукънел ешемишхъесда гъуІкьукъ дешданий. Хыл` кІяххъы безмишхъа, зы няарийва мана гъойзар мее, гъини хааинее джус лайыкъна пай алябатІана. Зы гул`ле манкъуни лигеенче алгъавгъу».

Ман джуваббы увгъу, дидее йикІеенче кІорана са агъ цыщІааъа. Шас къанмышхъайн ки, дидейс даІвъийн ыІхийн ярабы гъалад юг хъеедхъа дешуд. Шы мани хаба-рыле хъийгъа дидейс гъалаб геоб гъырмаІт гъааъа гивийгъал. Йиш-ди улее мана Ватанни даІвъийни гагъраманылхъа сийкІал.

Дек`кее гъавъуна хабар

(Оггил`ын 1-ни нумрее)

Хъобтул майдамеехъа гъинбыб гъивийхар,
Щебба сел`лимааъа меб шитГ` гивийхан.
Гооне меб гивийъар санкъул` оохъа,
Ахва майдамын халкъ, илякка джохъа.
Югваала гъааъасда яныл` джар ахва,
Паччагъна манаса гъамбаз илеха.
АркIын тахтыл` оогъа авхъаахъа джига,
Таджын батIра хъааъа гъам къом, гъам лига.
Янык` мыIслаIгъаIтчер, нукараар джуни,
Вуджур разийра вор ишиле джони.
Щедни къанунбышка иш гъааъа гийгъал,
Касибда адкIынийн вахтбы кIел` гийхан.
ГъинаIхуIд йыгъбы айкIан, вузар айкIан,
КъыIл`бы оIтмишехъе, ярпагъбы кIяйкIан.
КъыIдимни джигеехъа юххъанбы хъайле,
Паччагъ бачIар хъехъе гъувийни пайин.
Зулумбы, диванбы оIлкайл` гийгъал,
Халкъыка сана вудж сачайхар, сийхаI.
Халкъыд наразийда манчиле ахва,
AIрайл` ихтилет писин ал`джаххва.
КъабатIа гъиняаъаб халкъына чараа ,
Хъувадкасыннийхан гъин писин яра?
Халкъыни сурале эл`чибы гъавайкIан,
Башда гъаъас дехъа йыкIаIлхъа сивийкIал.
Йыгъ-йыгъыле летти халкъ эхъа дарее,
Паччагъыр кеф гъаа джус Хан-сарайе.
МагъаIтталба аахва: гъуджоонахан гъаъас?
Манке кIел` хъарайле гъинаса гъамбаз.
ТIабал гъаъы мана, гъагъе оIгеехъа,
Белке гъеле кIыры паччагъее джулхъа.
НаIхуIб джаб сенбына гъамбазар вухъа,
Белке кIыры гъелес манкъулхъа гехъа.
Гъамбаз оIгее, халкъыд хъыгъна айкIан,
Мумкум воб, гъамбазын ихтилет къайкIан.
Гъивийхар паччагъни гъузуреехъанбы,
Ихтилетбы гъаъас ыккийкан сабы.
Амыр хъавайлена ки: халкъ акIан гъеъэ,
Паччагъысхъа устад джар сел`лимеъэ.
Гивийъар гъамбазар акъва акъвасхъа,
Не вакил`, не вазир гъидяйсар джосхъа.

Гивийъар гъамбазар, одхъан, илѣгъа,
 Гъамбазыс гыІрмаІтбы хааІнче гѣгъа.
 Хуруда, кІурада ихтилет гъаъа,
 АІгъдийат гъааъа, йидж уфтан хъаъа:
 – Гъамбаз, ээхъейе къаб къалайламишаъас,
 Гъихъа хъинне воохъе вобее иш гъааъас?
 – Паччагъ сагърахъена, гъуджон эгъес зы,
 Ишбы югда дешуд аІлгъааІ йизын.
 Халкъыни суракеб халбна шикаят,
 Ешаайиш дагъамда, дагъамба гъаІят.
 Гъу гъини ишихъа фыкыррамишхъе,
 Хаагъиш вод, халкъыка гъу югра ихъе.
 Халкъ дарее имаъа, раІгъыІм гъееъэ,
 Гъу шал` оогъан гъин зулумбы чІаІвеъэ.

***

Паччагъ къелил` хъехъе, акъва хъаІлыка:
 – Устад, явашеъэ ихтилет закван.
 Са вахтал` гъааъана кІел`ний вас суІгъбаІт,
 НаІхуІдний манкийн йишин ихтилет.
 Эгъе, джамаъаІтык` гъуджон зы гъаъы?
 Джос лайикъна паччагъ джо сечмишаъы.
 Гъинбышик` аваакІы гъайна зы ворна,
 Къадара гюъреджын джигайл` гъарна.
 Къаттийхъанан ихтилет, хабарыб чика,
 Хаагъиш водун нена джар симийхаІ заква...

(Ахыр)

Зияудин Даганов

Иллит Зурад

Зы гына хабар гъааъана аГъваалат кІинни, анджах гъар кар къанмышхъесди ешеехъа гъирхъыл`ни, Зурабва эйгъени гадейни вукІлелхъа хъабы. Манкъухъа молюдле сен ыхъа ва Зураб гъамбаше чикеъалла хурун, чІакІын машинбы, троллейбусбы айкІанан проспект къоІна хъабийни паркІыни кІане, тезеда алятыйни шагъарни са хаани аадий квартирабышди санчее ешемишехъе ыхъа. Гадее шагъарни аадий мактаббышди санчее хъаІдаххъаІ ыхъа. Урусни мизейке манкъухъа хиледже дагъа-

мийваалабы ыхъа, чуІнки мана едике ыхъайле джар солахайний ва мана маІгъаІллімаарше сагъни хылека окІанас маджбыр гъабийхъа гора, манкъун язы уфтанда дешыний. Анджах манкъухъа идманни дарсаке геед маІгъкамын «5»-ний вод. Манчыхъаб сабабний воб. Зурабыс къадахванас геерний ыккан, энке геерыр акъаІнани манзиллхъа. Мани ишее джухъа биджваалаб вобнаний. Ушахаар стартылхъа хъигъеобчы, маІгъаІлімее ишаара гъувуйле хъийгъа луккурыка сана къадаахъван гибгъылийнкъаІ, Зурабее гудж гъивааджы джоле къастын джардалилний ахва, анджах финишилхъа са круг аху мее, манкъвее шена дигул гъавъуна гудж савъу, хъыІхъийле гуджна хъехъений гийгъал ва раІгъаІтра джуле оІгийл`ыйнбышле оІтмишхъа финишилхъа цІеррийнаний гъийхъар. Къадахъванас манкъус дек`кеений хаІд хъабы. Дек`кее мана къыІлина гъар мичІеер дерягысхъаний ыккекка ва манбыше, мичІеоб-мичІеоб къумыл` оо къадабхъын, хъийгъад джурбаджур идманын гъаракатбыний гъаъа. Манбышын мичІеедийн идман дерягъее аІваІхыІрийканий таамехъе. Иштагъабы ачмышхъа мее, хъейибле хъошшенани пакетеени никнека

сана булкIубыд одхьун, хаахъаний авайкIан.

Ахыр ки, геед гозет` гъаан кыIлийн таIътилбы хъадыйнбы. Зурабее кьодъэсын синифний таамаъы. Шагъарее пырадава ва халтда тоозва, джуни гъамбазааршын сабарабы сувал`ни хивааршеехъа, сассабыб ушахааршыни лаагербышеехъаний абкIын. Садджу Зурабий джуна гъамбаз Тагъир, гъуджооме гъаъас авху, маIгъаIллеени тахтыл`ний гивъур.

– Зураб! – сайыд балкIонеечче дек`кин сес хъады, – Зураб! Хъора хаахъа!

– ХъооIна, дядяй! – тахтыле оза хъыхъа, Зураб хаахъа къадайхъван, мани аIрее гъамбазылхъа хыл` къувохъарасыд мана гъаIсилехъена.

Хаахъа гъирхъыл`, дек` къаджы, ахтыда эйгъен: – Ассаламуалейкум!

– Ваалейкум салам Зурабчик!

– Зы нишысна хъортIул, дек`?

– ИчIе хаахъа, дих, вака сана гаф воб, – дек`кее эйгъен.

Хаахъа ичIу мее, ЗурабыкIле хыле джуна кIинна йичу айхъына ед` къайджы. Един улепбы няъасме дердекайи. Йиш кIраватылхъа гийхъы, манкъвее дих хъыт`хъалеехъа аххъы ва даныс уба гъаъа.

– ЧаIв дегъе дерд гъавъий. – дек`кее аIхъаIнайка эйгъен, – са вазий суравудде.

– Дядяй, гъуджоона вазий сурана?

– Зураб? – дек`кее гаде хылеке аххъы джус делес хъаъа, – Йыгъни фыкырее кыIл наIхуIд алгъавгъийна вод?

– Зы гъала манчыни гъаIкIее фыкыррашмышхъа деш вор, няъа хъидгIын гъаъа? – гаде эйгъен.

– Хивеехъа дидейсхъа ыIххъаIс ыккан чишде? Мана гъаIшде шаа текра вор. Гъу махъа аркIынее, дидей дарых-

мышхъес деш. Гъамыб ки, йыгъын гыргын гъамбазаар гъаарна са сураххъа абкIын воб, гъивагасда вушу джар аху деш вор.

– Деш аIа, маа югдане ээхъе?

– Йыгъни хошеехъа хъалесын, иляккенде! Темизна гъава, былахын хъян, кIатылна окI! Гъала маадын ахтын, уфтанын сувабы зы эйгъе деш!

– Манке зы гъаззирра вор. Бес маа зы дарыхмышхъес чишде? ЗакIле маа вушу джар аIа деш, дидейир закIле лап кIиррананкъаI къаджы, гъаIшде закIле аIа деш ки, мана наIхуIрме къедже вор.

– Дих, гъу нараагъат мехъе, гъу маа дарыхмышхъес деш, – дек`кее аIхъаIнайка эйгъен. – Хъора йыгъын карбы сеъэ ва къалихъе, къийхъа мичIееб чакба шы автобусысхъа хъигъеебчIес вуккан.

Джуна сумкIа савъу, Зураб къалихъас айкIан. Къийхъийна сафариий улени оIгеехъа хъавлявъу, манкъуни улеехъа хиледже гагъна някI адкIын деш.

(Хъийгъийн хъалесын)

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакIал гъавъуна – В. Гъамзаев.

Ветеран

(Ватанни даИвъйна ветеран Адил ГьаИдаровус къабсыр)

Сувани коксееъар, алинни хивее,
ГьаИштийле АИраИныл, вудж Сувагылее,
Шенке эб кIяаъани давъийбышыке,
Хаатирабы эйгье шас Адил даИее.

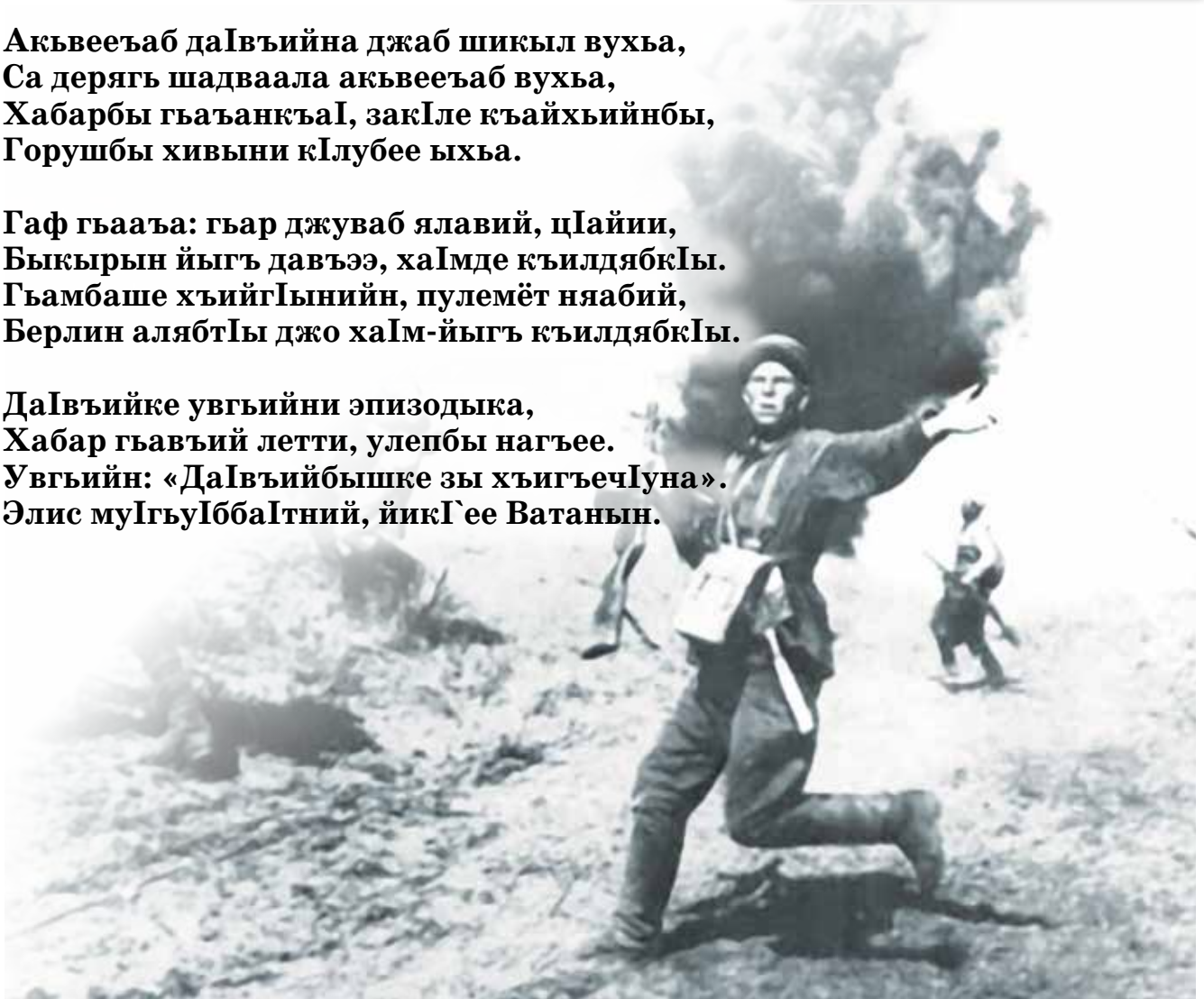
ХъийгIынее са дерягъ даИвъийбышыке,
Кокси къедже дешуд медалбышыке,
Гьамбаше челлякра къаджесда шокIле,
Эскерар гьааъа воб шыгыртааршыке.

НикIеейыб даИвъий воб къоодже джукIле,
ТанкIбывуд оохъа хъооI, автомат хыле.
ХъидаIркыИн гъийгIан ааI, бияаван чолее,
Ул` аахъы, хаа ворва йикI раIгьаIt хъехье.

Акъвееъаб даИвъийна джаб шикыл вухъа,
Са дерягъ шадваала акъвееъаб вухъа,
Хабарбы гьаъанкъаI, закIле къайхъийнбы,
Горушбы хивыни кIлубее ыхъа.

Гаф гьааъа: гьар джуваб ялавий, цIайии,
Быкырын йыгъ давъээ, хаImде къилдябкIы.
Гьамбаше хъийгIынийн, пулемёт няабий,
Берлин алябтIы джо хаIm-йыгъ къилдябкIы.

ДаИвъийке увгъийни эпизодыка,
Хабар гьавъий летти, улепбы нагъее.
Увгъийн: «ДаИвъийбышке зы хъигъечIуна».
Элис муIгъуIббатний, йикIгее Ватанын.

Эскердәршыс

Итдегъее, ацлана дешда.
Душагыб деш, ёргъаныб дешда.
Хыле автома постул ворна,
Гюъарасда вахтыб дешда.

Зы илёрзул` ворна постул`,
Улепбыд водунбы сергъадыл`,
Гъидяссарас душман торпагъыл`,
Ватан вобна йишди хыле.

Ватанни мее джаныд гиххъес,
Ватаныб йишди мее вухъес.
Ойкланан кагъызбыд ихъес,
Сагъ-саламат, ед`, хъалесда!

Са ед` ворна, сайыб Ватан,
Вушди меега гьелес вод джан.
Торпахни мее джан вод кьурбан,
Гъивааджес вукканна Ватан!

Ураза байрам

Аизизна ваз, йыгъ ХаИдын –
Ураза байрам.
ЙикГ еенче идааИн водун –
Ураза байрам.

Планетее ман илийКлар,
Чин шадааЪа мусурманаар,
Джын, шейТаныс гъеле ыКлар
Ураза байрам.

МаГъаИммаИdle вод сив аххЪий,
Лезимба шас гунагъ гивкий.
Чин хаИбхЪааЪа ыИмыр вуккий
Ураза байрам.

Джегъеннямын акка садчы,
ДженнетеехЪа чин йаИхъ къабчы,
ХаИнейкана габа абчы
Ураза байрам.

Ненкъвее аххЪее Идаагын ян,
Сив аххЪы, къабТас мее заман.
Баляабышди оГгийл къалхан
Ураза байрам.

Чадыр абчы мее Рамадан,
Чил оо ээхЪе хаИвун майдан.
Чырынбышыс пальма, пандан
Ураза байрам.

ЙикГел ихЪе Аллагъ, КъурЪан,
Инам маЪа, гъекIвее тиран.
ЫКлар ыИхее, юг хЪаЪа ман
Ураза байрам.

Гъор дена воб шечI Мурадна,
Гъин йыгъ – байрам вод къоИд къатна.
Бордж, инам, видждан йикГена –
Ураза байрам.

Урусни мизейле йыхъ-сумылхЪа саакIал гавЪуна – Валегъ Гъамзат.

Талмуджебы

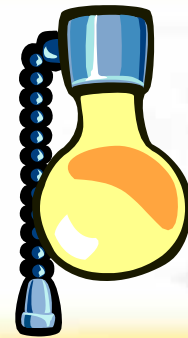
Хавуле хавулхъа айкӀан,
Оггийлхъа хъадиин ойхъан.
Биссийн апар къаджы мее,
Гул`ле хьинне къадайхъван.

Джанак` ца хъайгье,
Шас ишыгъ гъайгье.
Нимее гѣбхъунее,
Сес джад хъыгъдъайгье.

Быт` водун, дешуд къелбы,
Джанеехъа кӀяъа цабы.
Шаваайи уба гъаъа,
Гѣхъан гъаъа оӀбкабы.

Хылийна хоче,
Чике хъан гъече.
Дерайке алла,
Дерягъеехъа гѣочӀе.

Ёкъ сурайл` чини тикан,
Хыл` хетӀее, хылек` этан.
Сасса чӀырынбышди мее,
Дарманыс аххъы гекӀан.

Соколёнок

Лачын

2/2019

март - апрель

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:

Министерство информатизации, связи
и массовых коммуникаций Республики
Дагестан.

Регистрационный номер
серия ПИ №ТУ05-00413 от 22.04.2019 г.
выдан управлением Роскомнадзора
по Республике Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Руководитель – главный редактор

Мурад Ахмедов

Редколлегия:

Т. Зургалова (отв. секретарь)
В. Гамзаев (редактор)
Ш. Бабаева
А. Исмаилов (зам. гл. редактора)
Н. Исаев
А. Дадашев
Х. Назирова
Аб. Омаров
К. Омаханов

Художественный редактор З. Даганов

Технический редактор Т. Лузина

Художник номера З. Даганов

Формат 60x84 $\frac{1}{8}$
Бумага офсетная.
Уч. изд. л. 3,09.
Уч. печ. лист 3,26.

Сдан в печать 6.05.2019 г.
Выход в свет 15.05.2019 г.
Тираж 199 экз.
Заказ № 369.

Типография:

ООО «Издательство «Феникс-пресс».

Адрес типографии:

367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель:

Государственное бюджетное учреждение
Республики Дагестан «Редакция
республиканских литературных журналов
«Соколенок» и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя:

367000, РД, г. Махачкала,
ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:

litdag@mail.ru

Цахурский язык.

Индекс: на год - 78438,
на полугодие - 73888.

Цена свободная

